

ЗРАЗОК ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ №1
для кваліфікаційного іспиту кандидатів на посаду судді
СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО АПЕЛЯЦІЙНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

за позовом Терешківської сільської ради Токарівського району
Сумської області

до Кабінету Міністрів України, Сумської обласної державної
адміністрації

про визнання протиправним і скасування розпорядження, визнання
протиправними дій

Примітка. При виконанні практичного завдання використовуються норми Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо правових засад утворення та функціонування Спеціалізованого окружного адміністративного суду та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду» від 26.02.2025 № 4264-IX.

Датою виконання практичного завдання необхідно вважати дату складення іспиту.

СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

01001, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 81А

(вид судового рішення)

_____ р.

Справа № 829/7373/25

Спеціалізований апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів: судді-доповідача Шевченко М. І., суддів Міщенко В. О., Бондаренка П. І.

секретар судового засідання Бондар В. П.,

за участі:

представника позивача Мельника О. М.;

представника відповідача-1 Пилипенко П. І.;

представника відповідача-2 Сокурєнко А. В.;

розглянув у відкритому судовому засіданні апеляційні скарги Кабінету Міністрів України та Сумської обласної державної адміністрації на рішення Спеціалізованого окружного адміністративного суду від 02 лютого 2026 року (колегія суддів у складі: Соколенко В. С., Тіщенко В. В., Завгородньої С. Н.) у справі № 829/7373/25

за позовом Терешківської сільської ради Токарівського району Сумської області (40234, Сумська область, Токарівський район, с. Терешківка, вул. Шевченка, 1, ЄДРПОУ 00129902)

до Кабінету Міністрів України (01008, м. Київ, вул. Грушевського, 12/2, код ЄДРПОУ 00031101), Сумської обласної державної адміністрації (40000, Сумська область, м. Суми, майдан Незалежності, 2, код ЄДРПОУ 01022909)

про визнання протиправними і скасування розпоряджень, визнання протиправними дій.

Суд, -

ВСТАНОВИВ:

Зміст і підстави позовних вимог позивача:

Терешківська сільська рада Токарівського району Сумської області (далі – позивач, сільська рада) 03.10.2020 року звернулася до суду з позовом до Кабінету Міністрів України (далі – КМУ, відповідач-1), Сумської обласної державної адміністрації (відповідач-2).

У позовній заяві позивач просить:

- визнати протиправним та скасувати розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 червня 2020 року № 928-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Сумської області» в частині включення Терешківської сільської ради Токарівського району Сумської області до Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми;

- визнати протиправним та скасувати розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 липня 2020 року № 987-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Сумської області» в частині включення Терешківської територіальної громади Токарівського району Сумської області до Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми;

- визнати протиправними дії Сумської обласної державної адміністрації під час розроблення перспективного плану формування територій громад Сумської області, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 червня 2020 року № 928-р, в частині включення Терешківської сільської рада Токарівського району Сумської області до Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми;

- зобов'язати Сумську обласну державну адміністрацію розробити, у відповідності до вимог чинного законодавства України з дотриманням прав, свобод та законних інтересів Терешківської територіальної громади Токарівського району Сумської області, проект акта Кабінету Міністрів України про внесення змін до Перспективного плану формування територій громад Сумської області, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 11 червня 2020 року № 928-р і подати на затвердження Кабінету Міністрів України.

Обґрунтування позовних вимог:

Позовні вимоги мотивовано таким.

1. Відповідачами не дотримано вимог Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05 лютого 2015 року № 157-VIII та положень Методики формування спроможних територіальних громад, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08 квітня 2015 року № 214, під час розроблення, затвердження Перспективного плану і визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Сумської області. Безпідставно, на власний розсуд, без згоди громади включено Терешківську територіальну громаду Токарівського району Сумської області до складу Сумської територіальної громади, що призвело до порушення прав, свобод та законних інтересів позивача.

2. Ухвалою Сумського окружного адміністративного суду від 15 травня 2020 року у справі № 828/2688/20 задоволено заяву Терешківської сільської ради про забезпечення позову

та заборонено Міністерству розвитку громад та територій України вчиняти дії щодо проєкту Перспективного плану формування територій громад Сумської області в частині Терешківської сільської ради Токарівського району Сумської області, яка передбачена у даному проєкті у складі Сумської об'єднаної територіальної громади.

3. Незважаючи на ухвалу суду, на засіданні Кабінету Міністрів України 11 червня 2020 року (коли було прийнято оскаржуване Розпорядження) Міністр Міністерства розвитку громад та територій України як керівник даного відомства під час своєї доповіді зазначив про необхідність затвердження Перспективного плану формування територій громад Сумської області та просив присутніх підтримати дане питання, жодним чином не звернувши уваги на те, що проєкт Перспективного плану формування територій громад Сумської області є предметом розгляду вказаної судової справи.

4. Позивач зауважує, що такі дії керівника Міністерства розвитку громад та територій України призвели до порушення та невиконання вказаної ухвали суду, а відтак і призвели до неправомірності прийняття оскаржуваного Розпорядження.

Обґрунтування позиції відповідача-1:

Кабінет Міністрів України надав суду відзив на позовну заяву, в якому зазначив:

1. Спірні розпорядження видано Урядом відповідно до Конституції України та в межах повноважень і в установленій законом формі, при цьому вказав, що визначення участі територіальної громади у формі консультацій вказує на дорадчий характер такої участі.

2. Щодо принципу добровільності об'єднання територіальних громад, то Перспективний план об'єднання територіальних громад Сумської області в редакції, затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України, не є перешкодою для добровільного об'єднання Терешківської громади в іншому форматі чи взагалі відмови від такого об'єднання.

3. Наголосив, що в разі скасування розпорядження від 13 липня 2020 року № 987-р в частині створення Сумської територіальної громади м. Суми Сумської області, виникне правова невизначеність щодо статусу Терешківської територіальної громади, окремого існування якої в складі Сумського району чи іншого району Сумської області не передбачено відповідною Постановою Верховної Ради України.

Обґрунтування позиції відповідача-2:

Сумська обласна державна адміністрація у наданому суду відзиві на позовну заяву зазначила таке:

1. При прийнятті рішення про приєднання села Терешківка до Сумської об'єднаної територіальної громади, вона керувалася Методикою формування спроможних територіальних громад, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214, при цьому, наголосивши, на таких аргументах: село Терешківка межує з містом Суми, відсутня відповідна інфраструктура для надання якісних соціальних послуг (зокрема, заклад загальної середньої освіти I-III ст.); наявне налагоджене транспортне сполучення з містом Суми; наявна постійна маятникова міграція (як трудова, так і для задоволення інших соціальних потреб мешканців села Терешківка) з містом Суми; започатковано квартали багатоповерхового житлового будівництва на території села Терешківка (починає формуватися субміська забудова, тобто «спальні райони»); відсутні території для якісного просторового планування.

2. Вказані обставини свідчать про доцільність та обґрунтованість рішення про приєднання села Терешківка до Сумської об'єднаної територіальної громади.

Справа судами слухалася неодноразово. Постановою Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 02 січня 2026 року рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 20 січня 2021 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 10 липня 2021 року скасовані, а справу направлено на новий судовий розгляд до суду першої інстанції – Спеціалізованого окружного адміністративного суду.

Рішенням Спеціалізованого окружного адміністративного суду від 02 лютого 2026 року позов задоволено частково.

Визнано протиправними дії Сумської обласної державної адміністрації під час розроблення Перспективного плану формування територій громад Сумської області, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 червня 2020 року № 928-р, в частині включення Терешківської сільської ради Токарівського району Сумської області до Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми.

Визнано протиправним та скасовано розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 червня 2020 року № 928-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Сумської області» в частині включення Терешківської сільської ради Токарівського району Сумської області до Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми.

Визнано протиправним та скасовано розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 липня 2020 року № 987-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Сумської області» в частині включення Терешківської територіальної громади Токарівського району Сумської області до Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми; в іншій частині позовних вимог відмовлено.

Суд першої інстанції дійшов висновку, що відповідачами не дотримано вимог Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та положень Методики формування спроможних територіальних громад, яка затверджена постановою КМУ від 08 квітня 2015 року № 214, під час розроблення, затвердження Перспективного плану і визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Сумської області. Також безпідставно, на власний розсуд, без згоди громади та всупереч ухвали Сумського окружного адміністративного суду від 15 травня 2020 року у справі № 828/2688/20, якою заборонено Міністерству розвитку громад та територій вчиняти дії щодо проєкту Перспективного плану формування територій громад Сумської області в частині Терешківської сільської ради Токарівського району Сумської області, яка передбачена у цьому проєкті в складі Сумської об'єднаної територіальної громади, включено Терешківську територіальну громаду Токарівського району Сумської області до складу Сумської територіальної громади, що призвело до порушення прав, свобод та законних інтересів позивача.

В апеляційних скаргах відповідачі указують на порушення судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права, просять оскаржуване судове рішення скасувати повністю та ухвалити нове судове рішення, яким відмовити у задоволенні позовних вимог повністю.

Обґрунтування позиції апелянтів:

1. Кабінет Міністрів України та Сумська обласна державна адміністрація у своїх скаргах зазначають, що оскаржуване рішення прийнято судом першої інстанції з ненаданням належної оцінки нормам чинного законодавства, що призвело до прийняття невірної рішення, судом порушено правильність застосування норм матеріального та процесуального права та правової оцінки обставин у справі.

2. Сумська обласна державна адміністрація також указує на те, що судом першої інстанції помилково застосовані не ті норми права при вирішенні цієї справи, а саме – Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», тоді як оскаржувані розпорядження видавалися на виконання пункту 7-1 розділу V Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а формування Сумської міської територіальної громади, до складу якої включено Терешківську територіальну громаду Токарівського району Сумської області, здійснювалося в порядку, визначеному законодавством про місцеве самоврядування, поза межами процедур добровільного об'єднання територіальних громад.

Стислий виклад обставин справи, встановлених судом першої та апеляційної інстанцій.

Ухвалою від 26 лютого 2026 року відкрито апеляційне провадження за апеляційними скаргами Кабінету Міністрів України та Сумської обласної державної адміністрації на рішення Спеціалізованого окружного адміністративного суду від 02 лютого 2026 року та призначено до розгляду у відкритому судовому засіданні.

Презюмується, що судовий збір сплачений відповідачами в порядку та розмірах, встановлених Законом України «Про судовий збір» від 08.07.2011 № 3674-VI.

В судовому засіданні представники відповідачів підтримали доводи, викладені в апеляційних скаргах, просили апеляційні скарги задовольнити, рішення суду першої інстанції скасувати, прийняти нове рішення, яким у задоволенні позову відмовити в повному обсязі. Представник позивача просив відмовити у задоволенні апеляційних скарг, рішення суду першої інстанції – залишити без змін.

Сумською обласною державною адміністрацією у 2020 році розроблявся проєкт Перспективного плану формування територій громад Сумської області, згідно з яким Терешківську територіальну громаду Токарівського району Сумської області передбачено у складі Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми.

11 червня 2020 року Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження № 928-р «Про затвердження Перспективного плану формування територій громад Сумської області», згідно з яким Терешківську сільську раду Токарівського району Сумської області передбачено у складі Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми.

В подальшому, на підставі вказаного розпорядження, Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 13 липня 2020 року № 987-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Сумської області», згідно з яким Терешківську територіальну громаду Токарівського району Сумської області передбачено у складі Сумської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми.

У пояснювальній записці до проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Перспективного плану формування територій громад Сумської області» зазначено, що проєкт акта розроблено відповідно до статті 11 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 02 лютого 2020 року № 27626/3/3-20 до листа Сумської обласної державної адміністрації від 15 січня 2020 року № 1/3-8733/0/1-20.

Матеріалами справи встановлено, що на зборах громади с. Терешківка, які відбулись 06 січня 2020 року на території села, громада одногосно проголосувала проти об'єднання із містом Суми.

Крім того, Терешківською сільською радою прийнято рішення від 06 січня 2020 року № 1, згідно з яким вирішено не надавати згоди на об'єднання Терешківської сільської ради Токарівського району Сумської області із Сумською міською радою (м. Суми) у Сумську об'єднану територіальну громаду.

Про позицію та волю громади у цьому питанні разом із копією рішення скеровано листи Прем'єр-міністру України від 08 січня 2020 року № 02/01-20, Міністру розвитку громад та територій України від 08 січня 2020 року № 02/02-20, а також Сумській обласній державній адміністрації від 08 січня 2020 року № 02/03-20.

У цих листах Терешківська сільська рада Токарівського району Сумської області повідомляла Сумську обласну державну адміністрацію, Прем'єр-міністра України, Міністра розвитку громад та територій України про те, що 06 січня 2020 року на проведених зборах громада одногосно проголосувала проти єднання із містом Суми.

Матеріали справи не містять доказів того, що Сумською обласною державною адміністрацією під час розробки проєкту Перспективного плану формування територій громад Сумської області та Кабінетом Міністрів України під час затвердження оскаржуваних розпоряджень було враховано думку громади с. Терешківка.

Не погоджуючись із діями та рішеннями відповідачів щодо розробки та затвердження проєкту Перспективного плану формування територій громад Сумської області, позивач звернувся до суду першої інстанції з цим позовом.

1.1 Ключове питання, яке суд розглядає у справі

1.2 Джерела права (норми права) та мотиви їх застосування / незастосування при ухваленні судового рішення

1.3 Доводи апеляційної інстанції щодо згоди/ незгоди з висновками суду першої інстанції

1.4 Мотиви прийняття або відхилення кожного аргумента, викладеного учасниками справи в апеляційній скарзі та відзиві на апеляційну скаргу

1.5 Висновок, чи було і ким порушено права чи інтереси, за захистом яких звернулися до суду, та мотиви такого висновку або чи були порушені процесуальні права /інтереси апелянта, які саме відповідно до ухвали суду першої інстанції, що стала предметом оскарження

1.6 Висновки за результатом розгляду апеляційної скарги з посиланням на норми процесуального закону, які застосовано судом апеляційної інстанції

ВИД УХВАЛЕНОГО СУДОВОГО РІШЕННЯ:

2.1 Висновки суду апеляційної інстанції по суті вимог апеляційної скарги і позовних вимог

2.2 Розподіл судових витрат (за наявності для цього підстав)

2.3 Строки та порядок набрання судовим рішенням законної сили та його оскарження